

تركي

NAMAZ HAKKINDA ÜÇ RİSÂLE

ثلاث رسائل في الصلاة

مكتب الدعوة بحى الروضة

NAMAZ HAKKINDA ÜÇ RİSÂLE

YAZAN:

Eş-Şeyh Abdülazîz b. Abdullah b. Bâz

BİRİNCİ RİSÂLE

Hız. Peygamber (SAV)'in Namaz Kılış Şekli:

Abdülâziz ibn Abdullah ibn Bâz'dan; Buhari'nin naklettiği üzere Peygamber (SAV)'in (Namaz kılarken beni gördüğünüz şekilde namaz kılın) buyruğu gereğince, Peygamber (SAV) gibi namaz kılmayı arzu eden her müslümana:

1- Abdesti en güzel şekilde alır. O da, Yüce Allah'ın: (Ey inananlar namaza durmak istediğiniz zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın, başınızı meshedin ve ayaklarınızı da topuklara kadar "yıkayın") buyruğuna ve Hz. Peygamber (SAV)'in (Taharetsiz "temizliksiz" namaz kabul olunmaz) hadisine uyarak, Allah'ın emrettiği şekilde abdest almakla olur.

2- Namaz kılan nerede olursa olsun, bütün bedeniyle kibleye yani Kâ'be'ye yönelir. Kalbi ile de farz olsun, nafile olsun, dilediği namaza niyet eder. Diliyle niyeti söylemez. Çünkü Peygamber (SAV) ve ashâbı (RA) dil ile niyet etmedikleri için dille niyeti söylemek meşrû değildir.

Yine Peygamber (SAV)'in emri uyarınca, ister imam ister yalnız başına namaz kılan olsun önüne sûtire (engel) koyup ona karşı namaz kılması da sünnettir.

3- Secde edeceği yere bakarak (Allahu Ekber) deyip tahrime tekbirini alır.

4- Tahrime tekbirini alırken her iki elini omuz veya

kulaklarının hizasına kadar kaldırır.

5- Vâil ibn Hucr'un ve Kabîsa ibn Hulb et-Tâi'nin babasından (Allah onlardan razı olsun) naklettikleri hadiste zikredildiği üzere (tahrimet takbirini aldıktan sonra) sağ el sol elin üzerinde olmak suretiyle ellerini göğsünün üstüne koyar.

6- İstiftâh (namaza başlama) duâsını okuması sünnettir. Bu dua şudur:

«اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ. اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنْقَى الثَّوبُ
الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ. اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ
وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ.»

“Allahım, doğuyla batının arasını uzaklaştırdığın gibi, benimle günahlarımın arasını da uzaklaştır. Allah'ım, beyaz elbisenin kirden temizlenmesi gibi beni de hatalarımdan arındır. Allahım, beni günahlarımdan su, kar ve dolu ile arındır.

Dilerse o duâ yerine şunu okur:

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ أَسْمُكَ
وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ»

(Sübhanek'e'llâhumme ve bi hamdike ve tebâreke'smu-ke ve te'âlâ cedduke velâ ilahe ğayruke) (Açıklaması: Allahım seni tesbih ve sana hamd ederim. Adın kutsal, şânın yücedir. Senden başka ilah yoktur.)

Sonra:

«أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»

(Eûzu bi'llâhi mineş-şeytanir-racîm, Bismi'llâhir-rahmanirrahim) der. (Açıklaması: Kovulmuş Şeytandan Allah'a sığınırım, Rahman Rahim Allah'ın adıyla başlarım.)

Sonra Hz. Peygamber (SAV)'in (Fâtiha okumayan'ın namazı yoktur) hadîsi gereğince Fâtiha suresi okur ve sonunda “Âmin” der.

Fatiha'nın açıktan okunduğu namazlarda “Âmin”i de açıktan söyler.

Daha sonra Kur'andan kolayına geleni okur.

7- Tekbir getirip rükûa varır, (öne eğileceği zaman) her iki elini omuz veya kulaklarının hizasına kadar kaldırır. (Rukû'da) başı ile sırtını bir hizada bulundurur. Ellerini parmakları açık olarak dizlerin üzerine koyar. Rükû'da bir süre öylece durur ve

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ»

“Subhâne rabbiye'l-âzim = Ulu olan Rabbimi tesbih ederim” der. Bu tesbih üç defa veya daha fazla tekrarlamak daha faziletlidir. Bununla beraber şu tesbihi de okursa müstahaptır.

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي».

Subhaneke'llâhumme rabbenâ ve bihamdike. Allâhummağfırîlî) (= Allahım, Rabbimiz seni tesbih ve sana hamd ederim. Allahım, beni bağışla.)

8- Başını rükûdan kaldırıp doğrulurken (yine önceki gibi) ellerini omuz veya kulaklarının hizasına kadar kaldırır.

İmam olsun veya yalnız başına kılsın: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ» “Semiallahü limen hamideh = Allah kendisine ham edeni işitir.”) der.

Rukû'dan doğrulduğunda da

«رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ مِلْءُ السَّمَوَاتِ
وَمِلْءُ الْأَرْضِ وَمِلْءُ مَا بَيْنَهُمَا وَمِلْءُ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ».

“Ey Rabbimiz, gökler ve yer ile bu ikisinin arasını dolduracak kadar, bunun dışında dilediğin şey dolusu kadar çok güzel ve mübarek hamd-ü senâ sana olsun” der. Ardından

«أَهْلُ الشَّاءِ وَالْمَجْدِ أَحَقُّ مَا قَالِ الْعَبْدُ وَكُنَّا لَكَ عَبْدٌ،
اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا
يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ»

duasını da okursa güzeldir. (Açıklaması: Övgü ve yüceliğe layıksın, kulun söylediğine en layık olansın. Hepimiz sana aidiz. Allahım, senin verdiğine kimse engel olamaz ve senin mani olduğuna da kimse veremez. Senin katında servet sahibinin zenginliği fayda vermez. Çünkü bu duâ bazı sahih hadislerde Hz. Peygamber (SAV)'den sabit olmuştur.

İmama uymuş ise rükû'dan doğrulurken yalnız (Rabbenâ ve lekel-hamd) diye başlayan duayı sonuna kadar okur. Imam, imama uyan veya yalnız başına kılanlardan herbirinin rükûdan önce kıyam'da yaptığı gibi ellerini göğsüne koyması müstehaptır. Çünkü Vail ibn Hucr ile Sehl ibn Sa'dın Peygamber (SAV)'den naklettikleri hadiste bununla ilgili delil vardır.

9- Tekbir getirip secdeye varır. Mümkünse dizlerini ellerinden önce yere koyar, bunda zorluk çekerse ellerini dizlerinden önce koyabilir.

Ellerin ve ayakların parmakları kible yönüne dönük olur, ellerin parmaklarını bitişik bulundurur. Alınla bu-

10- Tekbir getirip başını secdeden kaldırır, sol ayağını yatırıp üzerine oturur, sağ ayağını da diker, her iki elini diz kapaklarının üzerine gelecek şekilde oylukların üzerine koyar ve:

run, iki el, iki diz ve iki ayağın parmaklarının altları olmak üzere yedi organ üzerine secde eder. Secde esnasında:

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى»

“Sübhâne rabbiyel âla (= Ulu Rabbim’in şânı yücedir)” der. Bu tesbihi üç defa veya daha fazla tekrarlar. Bu tesbihle birlikte

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ.. أَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي»

Sübhâneke’llahumma rabbenâ ve bihamdike Allahu-me’ğfirî) denmesi de müstehabtır.

Hız. Peygamber (SAV)’in (Rükû’da Allah’ı yüceltin, secdede çok duâ etmeğe çalışınız. Çünkü oradaki duânız kabule şâyandır) hadisi ve Müslim’in Sahih’inde naklettiği (Bir kulun Rabbin’e en yakın olduğu zaman secdede bulunduğu zamandır. Bundan dolayı secdede bol bol duâ ediniz) hadisi gereğince, secdede çok duâ etmek gerekir.

Kılınan namaz ister farz ister nafîle olsun, Allah’tan kendi şahsına ve diğer müslümanlara dünyada ve âhi-rette iyilik vermesini ister. Secdeye varırken, dirseklerini yanlarından, karnını oyluklardan, oyluklarını bacaklarından, uzak bulundurup dirseklerini yerden kaldırır. Çünkü Peygamber (SAV) şöyle buyurmuştur: (Secdede düzgün durun. Sizden biriniz, köpeğin yaptığı gibi kollarını yere sermesin.)

رَبِّ اغْفِرْ لِي رَبِّ اغْفِرْ لِي رَبِّ اغْفِرْ لِي
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَارْزُقْنِي
وَعَافِنِي وَاهْدِنِي وَاجْبُرْنِي

“Rabbiğfirli, Rabbiğfirli Rabbiğfirli Allah’ummeğfirli ve’rhamni ve’rzukni ve’âfini ve’hdini ve’cburni (= ‘üç defa’ Rabbim beni bağışla; Allahım beni bağışla, bana merhamet et, bana rızık, afiyet ve hidayet ver, bana zenginlik ver” der.

Rukû’dan doğrulduğu zaman olduğu gibi bu oturuşta da omurganın bütün eklemleri yerlerine gelinceye kadar bekler. Çünkü Hz. Peygamber (SAV) rükû’dan sonra ve iki secde arasında doğrulduğunda bir müddet beklerdi.

11- Tekbirle ikinci secdeye varır ve birinci secdede yaptığını aynen yapar.

12- Tekbir getirerek başını secdeden kaldırır, iki secde arasında olduğu gibi kısa bir süre durur. Buna istirahat oturuşu denir. Ulemanın iki görüşünden en doğru olanına göre bu oturuş müstahab olup terkederse mahzur yoktur. Bu oturuş esnasında herhangi bir zikir veya dua okunmaz.

Daha sonra ikinci rekâta mümkünse dizlerine dayanarak kalkar, bu zor gelirse (eliyle) yere dayanarak kal-

kabilir. Sonra fatihayı ve fatihadadan sonra Kur'ân'dan kolayına geleni okur. Sonra birinci rekâtta yaptığını ay-
nen yapar.

İmama uyanın imamı geçmesi kesinlikle caiz değildir. Çünkü Hz. Peygamber (SAV) ümmetini (imamlarından önce hareket) etmekten şiddetle sakındırmıştır. İmamla aynı anda hareket etmek te mekruhtur.

Sünnet olan, gecikmeksizin ve imamın sesi kesilir ke-
silmez imamdan sonra hareket etmektir. Çünkü Hz. Pey-
gamber (SAV) şöyle buyurmuştur: (İmam ancak kendisine uyulması içindir. Bunun için ona aykırı hare-
ket etmeyin. O, tekbir getirince siz de getirin, samîâ'lla-
hü limen hamideh deyince, “rabbenâ ve lekel-hamd”
deyin, secdeye varınca siz de secde edin). Hadis-i Bu-
hari ve Müslim rivayet etmiştir.

13- Namaz sabah, cuma ve bayram namazları gibi, iki rekâtlı ise, ikinci secdeden doğrulduktan sonra (etta-
hiyatı'yu okumak üzere) otururken sağ ayağını diker, sol ayağını da yatırarak üzerine otur. Sağ elini şehadet parmağı hariç diğer parmaklarını yumarak sağ uyluğun üzerine koyar. Şehadet parmağıyla Allah'ın birliği-
ne işaret eder. Eğer serçe ile yüzük parmakları yumarak, baş ile orta parmağını halka gibi yapıp, şehadet parmağıyla işaret edersek bu da güzeldir. Çünkü bu iki şekil Peygamber (SAV)'den sabit olmuştur. Efsal olan, bir defa böyle, diğer sefer önceki şekilde yapmaktır.

Sol elini de diz kapaklarının üzerine gelecek şekilde sol uyluğun üzerine koyar.

Sonra bu (birinci) oturuşta şu teşehhüd'ü (tahiyyat'ı) okur:

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ
عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ
عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

“Ettahiyatu li'llahi ve'ssalavâtu ve'ttayyibâtu. E'sse-lâmu âleyke eyyuhe'nnebiyyu ve rahmatu'llahi ve bere-kâtühü. E'sselâmu âleyna ve âla ibadi'llâhissalihîn. Eşhedü en'la ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhamme-den a'bdühü ve resulüh.” (Açıklaması: Her türlü ta'zim, her türlü övgüler, duâlar, bütün salih amel ve ibâdetler Allah'a mahsustur.

Ey Peygamber selâm sana, Allah'ın rahmet ve bereketleri sana, selâm bize ve Allah'ın iyi kullarına olsun. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir.)

Sonra şunu okur:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُبْجِدٌ
وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُبْجِدٌ ۝

Allahumme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed'in kemâ salleyte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrâhime inneke hâmidun mecid. Ve bârik alâ Muhammed'in ve âla âli Muhammed'in kemâ barekte alâ İbrâhîme ve alâ âli İbrahim, inneke hamidun mecid" (= Allahım, İrahime ve İbrahim'in ailesine rahmet ettiğin gibi Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de rahmet eyle. Doğrusu sen övgüye layıksın, yücesin. yine, İbrahim'e ve İbrahim'in âilesine bereketler verdiğin gibi Muhammed'e ve Muhammed âilesine de bereketler ver. Doğrusu sen övgüye layıksın, yücesin. Bundan sonra:

(Allahım, kabir ve cehennem âzabından, hayatın, ölümün ve Deccal'ın fitnesinden sana sığınırım) diyerek, dört şeyden Allah'a sığınır. Sonra dünya ve âhiret'te iyilik dilemek suretiyle istediği şekilde duâ eder.

Namaz ister far z ister nafîle olsun, namaz esnasında

babasına, annesine ve diğer müslümanlara duâ etmesinde mahzur yoktur.

Sonra, “Esselâmü âleykum ve rahmetullah, Esse-lâmu aleykum ve rahmetullah (= Allah’ın selam ve rahmeti üzerinize olsun) diyerek (başını sağa ve sola çevirip) selâm verir.

14- Eğer namaz akşam namazı gibi üç rekâtlı ise, veya öğle, ikindi ve yatsı namazları gibi dört rekâtlı ise, az önce zikredilen ettahiyyatu’yu okur ve salavatları da ilave eder. Sonra dizlerine dayanarak ayağa kalkar, kalkarken ellerini omuzlarının hizasına kadar kaldırarak (Allahü Ekber) der. Daha önce anlatıldığı üzere her iki elini göğsünün üstüne koyar. (Üçüncü ve dördüncü rekâtlarda sadece fatihayı okur.)

Ebu Said’in Hz. Peygamber (SAV)’den naklettiği hadis buna delil teşkil ettiği için, eğer öğle namazının üçüncü ve dördüncü rekâtlarında ara sıra fatihadan sonra zammı sure okursa mahzuru yoktur.

Daha sonra akşamın üçüncü rekâtın son otururunda, öğle, ikindi ve yatsı namazlarının da dördüncü rekâtının son oturuşlarında, iki rekâtlı namazlarda geçtiği üzere ettahiyyatu’yu okur; Hz. Peygamber’e (SAV) salât ve selâm okur; cehennem ve kabir âzabından; deccal fitnesinde, Allah’a sığınarak bol bol duâ eder.

Ancak bu son oturuşta şöyle oturur: Sol ayağını sağ ayağın altına koyup, sağ ayağını diker, kaba yerini yere koyup üzerine oturur. Sonra sağına ve soluna selâm vererek: (Esselâmü âleykum ve rahmetullah, ...Esselamü aleykum ve rahmetu’llah) der.

Selâm'dan sonra üç kere Allah'a istiğfar eder ve şöyle duâ eder:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ
تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا
أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ
مِنْكَ الْجَدُّ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ لَهُ النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الشَّاءُ
الْحَسَنُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ
كَرِهَ الْكَافِرُونَ»

(Açıklaması şöyledir: Allahım! Sen selâmsın. Barış, güven verensin. Ey haşmet ve ikram sahibi! Senin şânın yücedir. Allah'tan başka ilâh yoktur, birdir, eşi yoktur,

mülk onundur. Allahım! Senin verdiğin şeye kimse engel olamaz. Senin menettiğini de kimse veremez ve senin katında servet sahibinin zenginliği (lütfün olmadıkça) fayda etmez. Güç ve kuvvet ancak Allah'tandır. Allah'tan başka ilâh yoktur ve O'ndan başkasına da ibadet etmeyiz.

Nimet ve lütuf O'nundur. Güzel övgü de O'na mahsustur. Allah'tan başka ilâh yoktur. Kafirlerin hoşuna gitmese de dini yalnız Allah'a halis kılarız.)

Bu duadan sonra otuz üç kere (Subhâna'llah), otuz üç kere (El-hamdülillâh), otuz üç kere (Allahü Ekber) der. Yüzüncü olarak sövle dua eder:

“Lâ ilâhe illa'llah vahdehü lâ şerîkelehû lehül-mulku ve lehül-hamdü ve hva alâ kulli şey'in kadîr.’

Her enamazdan sonra, Âyet-el Kürsi'yi, Felak ve Nâs surelerini okur. Peygamber (SAV)'den rivayet edilen sahih hadis gereğince, sabah ve akşam namazlarında bu üç sureyi üçer defa tekrarlamak müstehaptır. Yine Peygamber (SAV)'den sabit olmuş bir hadis'e göre, sabah ve akşam namazının sonunda geçen tesbihlerden sonra: (lâ ilâhe illallâh vahdehû lâ şerike lehû lehül-mülkü ve lehül-hamdû. Yuhyi ve yumit ve hüva alâ külli şey'in kadir. (= Allah'tan başka ilah yoktur, birdir, eşi yoktur, mülk O'nundur, hamd O'na mahsustur, diriltir, öldürür ve O, her şeye kadirdir) duasını on kere okumak müstehaptır. Eğer cemâata namaz kıldırıyorsa üç kere “estağfiru'llah” deyip, sonra Allahümme entes-selâm ve minkes-selâm , tebârekte yâ zel-celâli vel-ikram” dedikten sonra cemâata doğru yönelir ve yüzünü onlara çevir-

rir. Sonra zikrettiğimiz diğer tesbihleri okur. Çünkü Peygamber (SAV)’den nakledilen bir çok hadis buna delalet etmektedir. Bu hadislerden biri, Hz. Aîşe (RA)’dan rivayet edilen Müslim’in Sahih’indeki bir hadistir.

Bütün bu zikirler sünnet olup, farz değildir. Ayrıca her müslüman erkek ve kadının mukim olduğu (yolculukta bulunmadığı) sürece, öğleden önce dört, sonra iki rekât, akşamdan sonra iki rekât, yatsıdan sonra iki rekât ve sabah namazından önce iki rekât olmak üzere on iki rekât sünnet namazlarına devam etmesi müstehabtır. Çünkü, Hz. Peygamber (SAV) bu sünnetleri devamlı kılardı. Bu sünnetlere “Revatıb” denilir.

Müslim Sahih’inde sabit olduğu üzere Ummu Habibe Peygamber (SAV)’in şöyle dediğini nakleder:

“Her kim, gündüzünde ve gecesinde nafile olarak (Allah rızası için) on iki rekât sünnet kılsa, Cennet’te ona bir ev yapılır.”

İmam Tirmizî de bu hadisi naklettikten sonra, dediğimiz gibi açıklamıştır.

Yolculuk esnasında ise Peygamber (SAV) öğle, akşam ve yatsı sünnetlerini terkederdi ve yalnız sabah ile vitir sünnetlerini dâima kılardı.

Yüce Allah’ın, “Gerçekten sizin için Allah’ın resûlünde (takip edeceğiniz) pek güzel bir örnek vardır.” buyruğu ve Hz. Peygamber (SAV)’in “Namaz kılariken beni gördüğünüz şekilde namaz kılın” hadîsi gereğince, bizim için Resûlullah (SAV) de güzel bir örnek vardır. Başarı Allah’a aittir. Allah’ın salat ve selamı, Peygamberimiz, Abdullah oğlu Muhammed’e, âilesine, ashâbına ve kıyâmete kadar en güzel şekilde ona uyanlara olsun.

İKİNCİ RİSÂLE

Namazı cemaatla kılmanın şart olduğuna dâîrdir.

Abdulâziz ibn Abdullah ibn Bâz'dan; bu risalemi gören müslümanlara Allah'ın rızasına uygun olan şeylerde Allah onları muvaffak kılsın, beni ve onları takva sahibi olup ondan korkanlardan eylesin, -Amin-

Selâm, Allah'ın rahmeti ve bereketi üzerinize olsun...

Duyduğuma göre, bir çok müslüman cemâatla namazı eda etmeyi bazan ihmal ediyor ve bu husustaki bazı alimlerin yumuşak tavırlarını ileri sürüyorlarmış.

Bundan dolayı, konunun önem ve ciddiyetini açıklayıp, Allah'ın Yüce Kitab'ında önemini vurguladığı, Rasûlü'nde -Rabbin'den en yüce salat ü selam ona olsun- önemini belirttiği bir konuda müslümanın gevşek davranmasının doğru olmadığını belirtmek bana vacip olmuştur.

Yüce Allah Kurân-ı Kerim'de namazı bir çok yerde anarak şânını yüceltmış, onu devamlı kılmayı ve cemâatla eda etmeyi emretmiştir.

Onu ihmal etmenin veya üşenip vaktinde eda etmemenin, ise münafıkların özelliklerinden olduğunu haber vererek apaçık kitab'ında şöyle buyurmuştur: "Namazları

ve orta namazı (ikinci namazını) daima (vaktinde) kılın. Gönülden bağlılık ve saygı ile Allah'ın huzuruna durun.” (El-Bakara, 238).

Bir insan, müslüman kardeşleriyle namazı eda etmekten geri kalıp, onu önemsemiyorsa onun namazı devamlı kılıp kılmadığını, ona önem verip vermediğini bilmek nasıl mümkün olabilir?

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Namazı kılın, zekâtı verin, rûkû eden müminlerle beraber rûkû edin.” (El-Bakara, 43) Bu âyet'i kerime cemâatla namaz kılmanın ve cemâatla namaz kılan müslümanlara iştirak etmenin vacib olduğuna dair kesin bir delildir.

Çünkü gaye sadece namazın kılınması olsaydı, Yüce Allah ayetin başında namazın kılınmasını emrettiği için, âyetin sonundaki “Rûkû eden müminlerle beraber rûkû edin” ifadesinin hiç bir anlamı kalmazdı.

Yine Yüce Allah şöyle buyurmuş: “(Savaşta) sen onlarla beraber olup da onlara namaz kıldıracağın vakit, onların bir kısmı seninle beraber namaza dursun, silahlarını da yanlarını alsınlar. (Namazda olanlar) secdeye vardıklarında diğerleri sizin arkanızda dursunlar. Sonra namaz kılmamış olan gurup gelsin, seninle namazı kılsınlar. Tedbirli olsunlar ve silahlarını yanlarına alsınlar. (En-Nisa, 103) Ve savaşta bile namazı cemaatla kılmayı emretmiş olduğuna göre savaş olmadığı zaman nasıl emretmemiş olabilir?

Eğer bir kimse namazın cemaatle kılınmamasına müsaade ediyorsa, elbette düşman karşısında dizilen ve hücumu uğramaktan korkan askerlerin cemaatı terketmesine

müsade edilmesi daha uygun olurdu.

Bu caiz olmadığına göre, namazı cemaatle kılmanın en önemli vecibelerden olduğu ve cemâattan geri kalmanın caiz olmadığı anlaşılmış olur.

Buhari ve Müslim’de Ebu Hüreyra (RA)’dan peygamber (SAV): “Muhakkak içimden şöyle geçiyor: Namazın kılınmasını emredeyim, namaz için kâmet getirilsin, sonra bir adamın müminlere namaz kıldırmasını emredeyim. Daha sonra ellerinde odun bağları bulunan bir gurup adamla gidip, namaza gelmeyenlerin evlerini, onlar evde iken ateşe vereyim.” buyurmuştur.

Müslim Sahih’inde Abdullah ibn Mesud (RA)’dan şöyle rivayet etmiştir: “Bizim zamanımızda, cemâata ancak münafıklığı aşikar olan ve hasta olan gelmezdi. Hasta olan iki kişi tarafından koltuklanarak namaza gelirdi.” Yine şöyle demiştir: “Resûlullah (SAV) bize hidayet yollarını öğretti; ezan okunan camilerde namaz kılmak da bu hidayet yollarından biridir”

Yine Müslim Sahih’inde Abdullah ibn Mesud’tan şunu nakletmiştir: ‘Kıyamet günü müslüman olarak Allah’a kavuşmak isteyen kimse, nerede ezan okunursa bu namazları hemen orada kılsın. Allah Peygamberimize hidayet yollarını göstermiştir. Şüphesiz bu namazlar da hidayet yollarından biridir. Eğer siz cemâata gitmiyen şu adam gibi evde kılacak olursanız Peygamberimiz’in sünnetini (yolunu) terketmiş olursunuz. Eğer Peygamberi (SAS)’nın yolunu terkederseniz o zaman da sapmış olursunuz. Kim güzelce abdest alır da bu mescidlerden herhangi birisine giderse, attığı her adım için, Allah ona

bir sevap yazar, derecesini bir kat yükseltir ve bir günahını affeder. Bizim zamanımızda ancak münafık olduğu belli olan münafıklar cemâata devam etmezlerdi. (Hasta olan) bazı kişiler, iki adam tarafından koltuklanarak sallana sallana camiye getirilir ve safta durdurulurdu.”

Yine Müslim Sahih’inde Ebu Hüreyra (RA)’dan şöyle rivayet edilmiştir: (Amâ bir adam, “Yâ Rasûlallah beni mescide götürecek biri yoktur, evim de namaz kılmam için bana müsade var mı?” dedi. Resûlullah (SAV) ona: “Ezan sesini duyuyor musun?” diye sordu. Adam: “Evet” deyince, öyleyse icabet et (cemaate gel)” bu yurdular.

Cemâatle namaz’ın gerekliliğine ve Allah’ın inşa edilmesine ve içlerinde adının anılmasına izin verdiği Allah’ın evlerinde kılınması gerektiğine delil teşkil eden hadisler pek çoktur.

O halde, Allah ve Resûlü’nün emirlerine uymak, onların yasak ettiklerinden sakınmak ve Yüce Allah’ın birçok çirkin niteliklerle vasıflandırdığı ve en kötü huyları arasında da namaza olan üşenmelerini zikrettiği iki yüzlülerden uzaklaşmak için her müslümanın görevi cemaat’la namaza önem vermek, cemaatle namaza koşmak, onu çocuklarına, ailesine, komşularına ve diğer müslüman kardeşlerine tavsiye etmektir.

(Münafıkların namazı ile ilgili olarak) Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Münafıklar (zanlarınca) Allah’ı kandırmaya çalışırlar. Halbuki Allah onların hilelerini başlarına geçirir. Onlar namaza kalktıkları zaman iste-

miye istemiye kalkarlar, insanlara gösteriş yaparlar. Allah'ı pek az hatırlarına getirirler. O münafıklar küfürle iman arasında tereddütedirler. Ne müminlere ne de kafirlere bağlıdırlar. Allah kimi şaşırtırsa artık ona bir yol, kurtuluş bulamazsın."

Cemâatla namazdan geri kalmak aynı zamanda namazı tamamen terketmenin başlıca sebeplerinden biridir.

Şüphesiz namazı terketmek küfür, sapıklık (dalâlet) ve İslam çerçevesinin dışına çıkış olduğu bilinen bir husustur. Çünkü Peygamber (SAV): "Kisi ile şirk ve küfür arasındaki sınır namazı terketmektir." buyurmuştur.

Hadisi, İmam Müslim Sahih'inde Cabir (RA)'dan rivayet etmiştir. Hz. Peygamber (SAV): "Onlarla bizim aramızdaki fark namazdır. Namazı terk eden kafir olmuştur." buyurmuştur.

Namaz'a önem ve değer verilmesi, devamlı kılınması gerektiği, Allah'ın emrettiği şekilde kılınması ve terketmekten şiddetle sakınılması konusunda pekçok ayetin bulunduğu malumdur.

Allah ve Resûluna uymak ve Allah'ın gazabından ve acıklı azabından sakınmak yönünden, namazı Allah'ın evleri olan camilerde kardeşleriyle birlikte, cemâatla Allah'ın emrettiği şekilde ve vaktinde kılmak her müslümanın görevidir.

Hak ortaya çıkıp delilleri açık bir hale gelince şunun veya bunun sözü için ondan ayrılmak doğru değildir.

Çünkü YüceAllah şöyle buyurmuştur: "Eğer herhangi birşeyde anlaşmazlığa düşerseniz; Allah ve Resulüne (gerçekten) inanıyorsanız onu Allah'a ve Resûluna gö-

türün. Bu daha iyidir ve sonuç bakımından daha güzeldir.” Yine Cenab-ı Hak şöyle buyurmaktadır: **“Allah ve Rasûlünün emrine aykırı davrananlar, kendilerine bir belanın çarpmasından yahut onlara acı bir azab’ın uğramasından sakınsınlar.”**

Şüphesiz cemâatla kılınan namazlarda da birçok fayda ve menfaatlar vardır. Bunlar içersinde en açık olanları şunlardır: Camide müslümanlarla tanışıp hayır ve takva yolunda yardımlaşmak. Din kardeşlerine hakkı ve hak yolunda sabretmeyi tavsiye etmek, namaza devam etmeyenleri teşvik etmek, bilmeyenlere öğretmek, iki yüz-lüleri öfkелendirip onların yollarından uzaklaşmak, Allah’ın emir ve ibadetlerini kulları arasında açıkça yerine getirmek, söz ve fiille Allah’a davet etmek ve bunların dışında pek çok faydalar vardır.

Yüce Allah, rızasına uygun olan dünya ve âhiret işlerinin düzeltilmesine dair konularda beni ve sizi başarıya ulaştırsın. Cümlemizi nefislerimizin kötülüklerinden, işlediklerimizin kötülüklerinden, kafir ve münafıklara benzemekten korusun. Şüphesiz O sonsuz veren ikram sahibidir.

Allah’ın selâmı rahmet ve bereketi üzerinize olsun.

Allah, Peygamberimiz Muhammed’e ve âl ve ashabına salât ve selâm etsin.

ÜÇÜNCÜ RİSÂLE

Namaz kılan kimse rükû'dan doğrulduktan sonra ellerini nereye koymalıdır?

Hamd Allah'a, salât ve selâm Resûlullah'a, âline ve ashabına olsun.

Yurtdışından ve yurtiçinden namaz kılanın, rükûdan başını kaldırıp doğrulduktan sonra ellerini nereye koyacağını soranlar hayli çoğaldı. Müslümanlara (doğruyu) tavsiye etmek, hakkı izah etmek, şüpheyi kaldırmak ve sünneti yaymak gayesiyle buna biraz detaylı bir cevap vermeği uygun gördüm.

Diyorum ki, Rasûlullah (SAV)'dan gelen sahih sünnet'in delalet ettiği üzere Resûlullah (SAV) namazda ayakta dururken sağ elini sol elin üzerine bağlardı ve ashaba böyle yapmayı emrederdi.

İmam Buhari (Allah ona rahmet etsin) Es-Sahih'inde; "Sağ elin sol el üzerine konması bölümünde" şöyle demiştir. Malik'ten, o da Ebû Hazim'den, b da Sehl b. Sa'd'dan (R.A.) onun şöyle dediğini rivayet etti:

"Sahabe, namazda sağ elini sol kolun üzerine koymakla emrolunurlardı."

Ebu Hazim şu açıklamada bulunmuştur: “Ben onun, bunu Rasûlullah’a izâfe ettiğini iyi biliyorum.”

Bu sahih hadiste, namaz kılanın ayakta dururken rukû’dan önce ve sonra sağ eli sol el üzerine koymasının meşru olduğunu kanıtlama şekli şöyledir:

Sehl, Sahabe’nin namaza duran kişiye sağ elini sol kolunun üzerine koymasını emrettiğini söylemiştir. Bilindiği gibi sünnet olan, namaz kılanın rukûda ellerini dizlerinin üzerine koyması; secde de ise omuz veya kulaklarının hizasında yere koyması, iki secde arasındaki oturuş ile ettahiyyat oturuşunda oyluklarla dizlerin üzerine koymasıdır. Bunları sünnette açıklandığı üzere yapar. Geriye ayakta duruş esnasında ellerin nereye konulması gerektiği meselesi kalmış oluyor ki, bu suretle Sehl’in naklettiği hadiste kasdedilenin bu olduğu anlaşılmış olmaktadır. Böylece anlaşılmaktadır ki, meşrû olan, namaz kılanın ayakta duruşu esnasında sağ elini sol kolunun üzerine koymasıdır. Bu, ister rukû’dan önceki ayakta duruşta, ister rukûdan sonrakinde olsun. Çünkü bildiğimiz kadarıyla iki duruş arasında fark olduğuna dair Hz. Peygamber (SAV)’den kesinlikle bir şey sabit olmamıştır. Fark olduğu söyleyenin ise delil getirmesi gerekir.

Sünen-i Nesâi’de sahih bir isnadla Vail ibn Hucr’un naklettiği hadiste şöyle denmektedir. “Peygamber (SAV) namazda ayakta dururken sağ elini sol elinin üzerine bağlardı.” Yine onun ve Ebu Davud’un Vâil’den (RA) sahih bir isnadla rivayet ettikleri hadiste şöyle denmektedir. İftitah tekbirini getirdikten sonra Hz. Peygamber’in

(SAV) sağ elini sol elinin üstüne, mafsalsal ve bileği kavrayacak şekilde koyduğunu gördüm.”

Bu hadis namaza duranın ayakta dururken sağ elini sol elinin üzerine mafsalsal ve bileği kavrayacak şekilde koyacağına dair apaçık bir delildir. Bu hadiste rûkû'dan önceki ve sonraki kıyam (ayakta duruş) arasında ayırım yapılmamıştır.

Böylelikle bu hadisin rûkûdan önce ve sonraki her iki ayakta duruşu da içine aldığı açıkça anlaşılmıştır.

Hafız ibn Hacer de (Allah rahmet etsin) Fethûl-Bârî'de Buhârî'nin az önce bahsi geçen konu başlığı ile ilgili olarak şöyle demiştir: “(Namazda sağ eli sol elin üzerine koyma bölümü) sağ elin sol el üzerine konması ayakta duruş esnasındadır. Hadisteki “Sahabeler emrolunurlardı” sözü de merfû hükmündedir. Çünkü ilerde de geleceği üzere onlara emreden bizzat Peygamber (SAV)'dir.

“Kolun üzerine” sözünde, kolun neresine konulacağı belirtilmemiştir.

Ebu Davud ve Nesaî'deki Vail'in hadisinde de şöyle denmiştir: “Daha sonra sağ elini, sol elinin üzerine, mafsalsal ve bileği kavrayacak şekilde koydu.” İbnu Hüzeyme ve başkaları hadisin sahih olduğunu söylemişlerdir.

Bu hadisin aslı Müslim Sahih'inde fazlalıksız olarak mevcuttur.

Ruş kelimesinin “râ” harfi ötreli, ‘sin, ğayn’ harfleri de sakindir. Anlamı: Bilek ile el arasındaki mafsala denir.

Namaz bölümünün sonuna doğru buna benzer bir haber gelecektir. Bu rivayette de aynı şekilde ellerin bedenine neresine konulacağı hakkında açıklama yapılmamıştır. İbnu Hüzeyme de Vâil'den "ellerini göğsünün üstüne koydu" diye rivayet etmiştir.

El-Bezzar ise "Göğsünün yanından" diye rivayet etmiştir.

İmam Ahmed de Hulb El-tai'den buna benzer bir hadis rivayet etmiştir.

Hulb kelimesinin, "ha" harfi ötrelidir, "lam, ba" harfleri de sakindir.

Ayrıca İmam Ahmed'in Musned'inin ziyadelerinde (Ziyâdâtü'l-Musned) Hz. Ali'den nakledildiği üzere, "elleri göbeğin altına koydu" denmiştir. Ancak bunun isnadı zayıftır. Ed-Dâni de Etrâfu'l-Muvatta' adlı eserinde bu hadise itaraz etmiş ve "Ebu Hâzim bunu zanna dayanarak söylemiştir ve bu sebeple hadis ma'luludur." demiş ve "Eğer Ebu Hâzim "Ben... biliyorum." dememiş olsaydı hadis merfû hükmünü alırdı. Çünkü sahabenin "Bu şekilde emrolunuyorduk" sözünün zahirîne bakılarak onlara emreden bizzat Peygamber (SAV) olduğu neticesine varılır. Çünkü sahabe şeriâtı tanıtmak makamındadır. Bu sebeple onlara emreden şeriâtı koyan Peygamber (SAV) olduğuna hükmedilir. Hz. Aişe (RA)'nı, "Biz orucu kaza etmekle emrolunuyorduk" sözü de buna benzer. Çünkü bu şekilde emreden Hz. Peygamber olduğuna hükmedilmiştir.

El-Beyhaki de genelleme yaparak, "Bu konuda hadis

ehli arasında hiç bir ihtilaf yoktur, Allah herşeyi daha iyi bilendir.” demiştir.

Ebu Davud, ve En-Nesaî Sünen’lerinde ve İbn Seken Sahihi’nde emreden ile emrolunanın ve ta’yini hakkın-da konumuza ışık tutan şu hadis nakledilmiştir: İbn Mesud (RA)’dan şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Sol elimi sağ elimin üzerine koyduğum bir sırada Peygamber (SAV) beni o şekilde görünce, sol elimi çekti ve sağ elimi sol elin üzerine koydu” Hadisin senedi hasendir.

“Eğer bu hadis merfû olsaydı Ebu Hazım “Ben onun bunu.... iyi biliyorum’ demesine gerek duymazdı.” denilmiştir.

Bu sözün cevabı şöyledir: Ebu Hâzım bu sözüyle, (sağ eli sol kol üzerine koymayı) emredenin Hz. Peygamber olduğunu açıklamak istemiştir. Çünkü birincisine ancak, merfû hükmündedir” denilir fakat merfû denilmez.

Ulema: “el bağlamanın gerçek hikmeti için şöyle derler: Bu (edepli davranış) mutevazi olarak Allah’a yalvaranların özelliği olup onları faydasız şeylerden alıkoymakta ve tevazu ile niyaz etmeleri için daha uygun olmaktadır.

İmam Buhari de bunun farkına varmış olmalı ki, bunun ardından “huşû bölümü”nü zikretmiştir. Bazıların şu sözü de güzeldir: Kalp niyet yeridir. (Onun için eller üstüne konulur.) Çünkü insan bir şeyi korumak istediği zaman ellerini üstüne koyar.

İbn Abdilberr de şöyle der: “Hz. Peygamber (SAV)’den el bağlamaya aykırı bir şey rivayet edilmemiştir.”

Bu, Sahabe ve tabiin'in çoğunluğun görüşüdür. İmam Malik te bunu el-Muvatta'da zikretmiştir. İbnü'l-Munzir ve başkaları Malik'ten bunun dışında herhangi birşey nakletmemişlerdir.

Ancak İbnul-Kasım İmam Malik'ten, ellerin salınacağını rivayet etmiş, Malikî ulemasının çoğu da bu görüşü benimsemişler. Yine Malik'ten, farz ile nafîle arasında ayırım yaptığı rivayet edilmiştir.

Malikîlerden bir kısmı da el bağlamayı mekruh görmüştür. İbnul-Hâcib bunun şayet bilerek dinlenmek için eller bağlanırsa mekruh olduğunu nakletmiştir.”

Hafız İbn Hacer'in sözü burada bitti. Onun dedikleri, bu konuda rivayet edilenleri açıklamaya tam manasıyla yeterlidir.

İmam İbn Abdul-berden naklettiği rivayet ise sağ elin sol el üzerine bağlanmasının kıyamda olduğuna dalalet etmektedir, ve bu ulemanın çoğunluğunun görüşüdür. İbn Abdilberr, rukûdan önceki ve sonraki kıyam arasında ayırım yapmamıştır.

İmam Muvaffak (İbn Kudâme) el-Muğnî adlı eserinde, el-Furû adlı eserin müellifi ve diğer alimler, İmam Ahmed'in (Allah rahmet etsin) namaz kılanın rukûdan doğrulduktan sonra ellerini bağlamak ve salmak arasında serbest olduğu görüşünde olduğunu nakletmişlerdir. Bu görüşün şer'i bir dayanağının olduğunu bilmiyorum. Bilakis zikredilen sahih hadislerin açık manaları, iki duruşta da el bağlamanın sünnet olduğuna delil teşkil ederler.

Aynı şekilde bazı Hanefilerin de “rükûdan doğrulurken elleri salmak daha faziletlidir.” diye ileri sürdükleri görüşleri de geçen hadislere aykırı olduğu için şer’i bir dayanaktan yoksundur.

İlim ehlinin açıkca belirttikleri gibi, görüşe dayanan hüküm hadislere aykırı düşerse ona itimad edilmez.

İbn Abdül-berr’in, Malikîler’den büyük kısmının, “elleri salmak daha faziletlidir” dediğini nakletmesine gelince, bununla rükûdan önceki ve sonraki ayakta duruşları kasteder. Şüphesiz Malikîlerin bu görüşü zayıf olup naklettiğimiz sahih hadislere ve ilim ehlinin çoğunluğunun görüşüne de aykırıdır.

Vâil ibn Hucr ile Hulb et-Tâî’nin naklettikleri hadisler, namazda ayakta dururken elleri göğüs üstüne koymanın daha faziletli olduğuna dair delil teşkil ederler. Bu iki hadisi Hafız İbn Hacer’in naklettiğini daha önce zikretmiştik. Hadislerin ikisi de iyi olup isnadları da zararsızdır.

Birinci hadisi (yani Vail’in hadisini) İmam ibn Hüzeyme tahric etmiş ve sahih olduğunu söylemiştir. Allâme eş-Şevkânî’de Neylû’l-Evtâr adlı eserinde bunu zikretmiştir.

İkinci hadisi de (Hulb’un hadisini) İmam Ahmed Hassen bir isnadla tahric etmiştir.

Ebu Davud da (Allah rahmet etsin) Tavus’tan, o da Hz. Peygamber (SAV)’den, Vâil ve Hulb’un hadislerine uygun bir hadis rivayet etmiştir. Bu hadis te mürsel olup iyidir.

Eğer, “Ebu Davud, Hz. Ali’nin “Namazda sünnet olan elleri üst üste göbeğin altına koymaktır.” dediğini nakletmiştir, dersen İbn Hacer’in (Allah rahmetsin) daha önce zikrettiğimiz üzre geçen sözünde bunun bu hadisin zayıflığını ortaya koyduğu gibi biz de bu hadisin zayıf olduğunu söyleyerek cevap veririz. Çünkü bu hadisi rivayet eden Abdurrahman ibn Ishak El-Kûfi, ya da el-Vasiti’dir. Oysa bu şahıs bütün ilim ehli nazarında zayıf olup rivayetleri delil olamaz.

İmam Ahmed, Ebu Hatım, İbn Ma’in ve başkaları da onun zayıf olduğunu söylemişlerdir.

Ebu Davud’un, Ebu Hüreyra’dan merfû olarak naklettiği: “Namazda ellerini üst üste göbeğinin altına koydu.” hadisi de zayıftır. Çünkü hadisin ravileri arasında durumunu öğrendiğin adıgeçen Abdurrahman b. İshak vardır.

Şeyh Ebu’t-Tayyib Muhammed Şemsul-hak “Avnul-Ma’bûd Şerhu Suneni Ebî Dâvûd adlı eserinde sözleri arasında şunlar vardır: Tavus’tan mürsel olarak gelen rivayet ile, Hulb ve Vail ibn Hucrun hadisleri, elleri göğsün üstüne koymanın müstahab olduğuna delâlet ederler. Doğru olan da budur.

Elleri göbek altından veya üstünden bağlamak ise, bu hususta Peygamber (SAV)’den herhangi bir hadis sabit olmamıştır.

Durum, Allah kendisine rahmet etsin, onun zikri geçen hadisler hakkında söylediği gibidir.

Eğer denilse ki, Allâme Şeyh Nâsiruddîn el-Elbânî “Sıfatı salati’n-Nebî” adlı eserinin altıncı baskısının sayfa

145'in dip notunda şöyle demiştir: “Ayakta dururken (yani rûkûdan sonra) elleri göğüs üstüne koymanın sapık bid'ât olduğundan şüphe etmiyorum. Çünkü namazla ilgili hadisler o kadar olduğu halde hiçbirinde bu husus zikredilmemiştir. Eğer bunun aslı olsaydı bir kanaldan olsa dahi bize ulaşırdı.

Selef'ten hiçbir kimsenin bunu yapmaması ve bildiği-me göre hadis imamlarından hiçbirinin zikretmemesi de bunu doğrulamaktadır. Elbani'nin sözü burada bitti. Bunun cevabı şöyledir:

“Evet kardeşimiz Allâme Şeyh Nasıruddin el-Elbânî adı geçen kitabının dipnotunda yukarıda anılan görüşünü ileri sürmektedir. Buna birkaç yönden cevap vereceğiz:

Birincisi: “Rûkû'dan sonra sağ eli sol elin üzerine koymanın sapık bir bid'at olduğunu kesin olarak ileri sürmesi bir hatâdır. Bildiğim kadarıyla ondan önce ilim ehlinde kimse bunu iddia etmemiştir. Aynı zamanda bu görüş önceki sahih hadislerle de aykırıdır.

Ben onun ilminden faziletinden, geniş araştırmasından ve sünnete verdiği önemden hiç şüphe etmiyorum. (Allah onun bilgi ve başarısını artırsın) Fakat bu konuda açıkça hataya düşmüştür. İmam Malik'in buyurduğu üzere, “Bizim icthadlarımız ya başkası tarafından red edilir veya biz başkasınınkini reddederiz. (Peygamber (SAV)i kasedederek,) fakat bu kabrin sahibinin sözü müstesnadır.” dediği gibi her âlimin sözü ya kabul edilir veya red edilir. Ondan önce ve sonra gelen bütün âlimler böyle söylemiştir. Oysa bu davranış onların ne değerlerini

eksiltmiş ne de mertebelerini düşürmüştür. Bilâkis sa-
hîh bir hadiste Hz. Peygamber (SAV)'in: “Müctehid isa-
bet ederse iki sevabı vardır, hata ederse bir sevabı
vardır” buyurduğu üzere onlar ya bir ya da iki sevap ka-
zanma durumundadırlar.

İkincisi: Daha önce zikredilen (Sehl ve Vâil ibn Hucr
ve başkalarından nakledilen) hadislerle dikkat eden, bu
hadislerin namazda rukûdan önce ve sonra sağ eli sol
elin üzerine koymanın meşru olduğuna delil teşkil etti-
ğini açıkça anlar. Çünkü hadiste (rukûdan önce ve son-
ra) diye açıklama yapılmamıştır. O halde esas olan, iki
duruş arasında ayırım yapmamaktır.

Çünkü Sehl'in hadisinde namazda sağ eli sol kolun
üzerine koymak hakkında kesin emir vardır. Fakat na-
mazın neresinde olduğu açıklanmamıştır. Şu var ki, ko-
nuyla ilgili hadislerle dikkat ettiğimizde anlaşılıyor ki,
namazda sünnet olan elleri, rûkûda dizlerin üzerine, sec-
de esnasında yere, oturuşta da diz e oylukların üzerine
koymaktır.

Geriye, ayakta duruş esnasında ellerin konulacağı yer
kalıyor ki, Sehl'in hadisinde kasdedilenin de bu olduğu
anlaşılıyor. Gerçekten de bu gayet açıktır.

Vâil'in hadisine gelince, Vâil (RA) “Peygamber
(SAV)'in bağladığını gördüğünü” açıkça belirtmektedir.
Bu hadisi, en-Nesai sahîh bir isnadla rivayet etmiştir.

Şüphesiz Vâil'in bu ifadeleri, rûkûdan önce ve son-
raki her iki ayakta duruşu da ihtiva eder. Makalemizin
başında da değindiğimiz üzere (iki duruş) arasında ay-
rım yapanın delil getirmesi gerekir.

Üçüncüsü, İbn Hacer'in naklettiğimiz sözlerinde de geçtiği üzere, ulema, sağ eli sol elin üzerine bağlamanın hikmeti hakkında şöyle demiştir: Böyle yapmak boyun eğmeye ve huş'ûa daha yakın olup, lüzumsuz hareketlerden de insanı tam manasıyla uzak tutar. Namaz kılanın bu hikmeti yerine getirmesi ise rukûdan önce de sonra da gereklidir. Kabul edilmesi gereken açık bir delil olmadan iki duruş arasında ayırım yapmak caiz değildir.

Allâme kardeşimizin: “Namaz hakkındaki hadisler bu kadar çok olmasına rağmen bu hususta bu hadislerde herhangi birşey zikredilmemiştir. Eğer bunun aslı olsaydı bir yoldan dahi olsa bize ulaşırdı.” sözüne gelince, buna cevap olarak şöyle denir: Bu husus sizin değerlendirdiğiniz gibi değildir. Bilâkis daha önce geçtiği üzere, Sehl, Vâil ve başkalarından nakledilen hadisler buna kesin delil teşkil etmektedirler. Rûkûdan doğrulduktan sonraki ayakta duruşu, bu hadislerin manası dışına çıkaranın bunu açıklayıcı sahih bir delil getirmesi gerekir.

Yine onun (Allah kendisini muvaffak kılsın) “Bildiğim kadarıyla seleften kimsenin bunu yapmaması, hadis imamlarından hiç birisinin bunu zikretmemesi görüşümüzü desteklemektedir.” sözüne gelince, buna cevap olarak şöyle denir: Bu sözünüz çok gariptir. Çünkü neye istinaden seleften kimsenin bunu yapmadığını söyleyebiliriz? Bilâkis doğrusu şudur ki, bu durum sefelin rûkûdan doğrulma esnasında ellerini bağladıklarını kanıtlar. Eğer bunun aksini yapmış olsalardı mutlaka (bize) nakledilirdi. Çünkü daha önce zikredilen hadisler,

ayakta duruş esnasında ister rûkû'dan önce olsun, ister sonra olsun el bağlamanın meşrû olduğuna dair delil teşkil ederler.

Nitekim, İmam Buharin'in (Allah rahmet etsin) makalemizin başında naklettiğimiz konu başlığı da bunu gerektirmektedir. Aynı zamanda İbn Hacer'in bu konu başlığı ile ilgili sözü de aynı şeyi gerektirmektedir.

Şayet seleften birisi buna aykırı bir şey yapmış olsaydı, mutlaka bize ulaşırdı.

Bundan da önemlisi Hz. Peygamber (SAV)'in rûkûdan doğrulma esnasında ellerini saldığı da kendisinden rivayet edilmemiştir. Çünkü Hz. Peygamber böyle yapmış olsaydı, Sahâbe Peygamber (SAV)'in bundan daha az önemli söz ve fiillerini bize naklettikleri gibi, bunu da mutlaka aktarırlardı.

İbn Abdil-berr'in (Allah ona rahmet etsin) “Hz. Peygamber (SAV)'den el bağlamaya aykırı bir şey nalk olunmamıştır” dediğini daha önce zikretmiştik. Hafız İbn Hacer de onun bu sözünü onaylamıştır. Başkalarının da onun bu söylediklerine aykırı birşey söylediğini bilmiyoruz.

Anlattıklarımızdan açıkça anlaşılıyor ki, faziletli Şeyh Nasiruddin el-Elbâni sözlerine dikkatle bakıp ilim ehlinin uyguladıkları kurallara göre ölçtüğümüzde söylediği sözler lehine değil, bilâkis aleyhine delil teşkil etmektedir.

Allah bizi ve onu affetsin ve hepimize affıyla muâmele eylesin. **Bu makalede sunduğumuz delilleri okuduktan sonra kendilerinin hakkı açıkça görüp ona dönmesini**

ümit ediyoruz. Çünkü hak mü'min'in kayıp malıdır, onu nerede bulursa alır. Allah'a hamdolsun ki, kendileri hakkı arzu edenlerden, ona koşan, ona davet eden ve onu açıklamak için büyük gayret sarfedenlerdendir.

ÖNEMLİ BİR UYARI

Şunun bilinmesi gerekir ki, rûkûdan önce ve sonra elleri bağlayıp göğsün üstüne koyma ve bunun dışındaki araştırmasını yaptığımız konular, bütün bunlar ilim ehline göre vacib değil, ancak sünnet kabilindendir.

Farzedelim birisi namazda rûkûdan önce veya sonra ellerini salıp bağlamasa namazı doğrudur. Yalnız namazda daha faziletli olanı terketmiş sayılır.

Bu veya buna benzer konulardaki ihtilafları çekişme, darılma ve tefrika mevzuu yapmak, hiç bir müslümana yakışmaz.

Hatta eş-Şevkânî'nin (Neylül-evtâr) adlı eserinde tercih ettiği, “el bağlamak vacibtir” görüşü kabul edilse dahi, müslümanların böyle davranmaları caiz değildir.

Her müslümanın görevi hayır ve takva yolunda yardımlaşma hususunda emek sarfetmek, hakkı delili ile beraber açıklamak; temiz kalpliliğe ve gönülleri birbirine karşı her türlü kin ve nefretten arındırmaya özen göstermektedir.

Aynı zamanda tefrika ve düşmanlığa sebep olacak her şeyden de sakınmak gerekir. Çünkü yüce Allah (elbirlik Allah'ın ipine (dinine) sımsıkı sarılın, birbirinizden ayrılp dağılmayın (Âli İmran 103.) ayetinde olduğu gibi topluca Allah'ın ipine (dinine) sarılıp, dağılmamayı bütün müslümanlara vacib kılmıştır.

Peygamber (SAV) de şöyle buyurmuştur: “Allah sizin için üç şeyden hoşnut olur: Yalnız O'na ibadet edip, hiç bir şeyi O'na eş koşmamanız; topluca Allah'ın ipine sarılıp dağılmamanız ve yönetimi altında bulunduğunuz idarecinize de öğüt vermeniz”

Afrika ve diğer müslüman ülkeler de bulunan müslüman kardeşlerimiz arasında, el bağlama ve salma hususunda bir çok düşmanlık ve dargınlıkların meydana geldiğini duydum. Şüphesiz bu kınanacak bir husus olup, onların böyle bir şeye meydan vermeleri doğru değildir.

Bilâkis herkesin görevi, delilik ile birlikte hakkı tanımak uğrunda birbirine nasihat edip, karşılıklı anlayış göstermektir. Aynı zamanda sevgi, gönül temizliği ile iman kardeşliği de devam etmelidir.

Rasûlullah'ın (SAV) ashâbı ve onlardan sonra gelen ulema, bazı teferruata ait konularda ihtilaf ederlerdi. Fakat bu, aralarında dağılma ve dargınlık çıkmasını gerektirmezdi. Çünkü onlardan her birisinin gayesi hakkı deliliyle birlikte öğrenmekti. Ne zaman hakikat açıkça ortaya çıkarsa hep birlikte onu kabul ederlerdi. Bir gurup hakikatı bulamazsa diğer din kardeşlerini yanlış yola iletmezdi. Ayrıca bu, kardeşine küsmeye, ilişkileri

kesip, arkasında namaz kılmamayı da gerektirmezdi. Müslüman olarak hepimizin görevi, Yüce Allah'tan korkup hakka bağlılık konusunda bizden önceki salih selefin yolunda yürüyerek, ona davet etmek, birbirimize öğüt vermek, delil ile beraber hakkı öğrenmek için özen gösterip, aynı zamanda sevgi ve iman kardeşliğini devam ettirmek;

Bir kısmımız delilini bilmediği için ictihad ederek varacağı hükümde müslüman kardeşine aykırı davranabilir, böyle önemsiz bir konudan dolayı onunla ilişkilerimizi kesip bir birimize darılmamalıyız.

Allah'tan, güzel isimleri ve yüce sıfatları hürmetine, bizim ve bütün müslümanların hidayet ve başarısını artırmasını, hepimizi, dininde derin ilim sahibi kılmasını, onda sebat edip, sabretmeyi ve ona davet etmeyi bahşetmesini dileriz. Çünkü bunu yapacak olan ancak O'dur ve O buna kâdirdir. Allah'ın salât ve selâmı Peygamberimiz Muhammed'e, âline, ashâbına ve kıyamete kadar onun hidâyetiyle doğru yolu bulup sünnetini yüceltenlere olsun.

بن باز، عبد العزيز بن عبد الله

٢٢، ٢١٦

ب ع ث

ثلاث رسائل في الصلاة / عبد العزيز بن عبد
الله بن باز - الرياض : الرئاسة العامة لإدارات البحوث
العلمية والافتاء والدعوة والإرشاد، ١٤١٣ هـ

٤٠ ص

كيفية صلاة النبي صلى الله عليه وسلم أداء
الصلاة الجماعية أين يضع المصلي يديه في
الصلاة

باللغة التركية

وقف لله تعالى

١ - الصلاة - أ - العنوان

 مطبعة النفوس التجارية
NAFUS PRINTING PRESS

تلفون : ٢٣١٦٦٥٤ / ٢٣١٦٦٥٣

فاكس : ٢٣١٦٨٦٦ الرياض

ثَلَاثُ سِئَالٍ فِي الصَّلَاةِ

- كَيْفِيَّةُ صَلَاةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
- وَجُوبُ أَدَاءِ الصَّلَاةِ فِي الْجَمَاعَةِ
- أَيْنَ يَضَعُ الْمُصَلِّي يَدَيْهِ فِي الصَّلَاةِ

عَبْدُ الْغَرِيزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ دِينِ بَاز